

# Fjella

## Skrivi på ekte Essbærmål

av Morten Tutturen

Ja, åffer det hettær «Fjella», det kan en jo kanskji lure på. Fer det er et stort sammenhengændes skaustøkke i Indre Østfold, og det høgste punktet er bara 289 meter over havet. (Sett bort ifrå Linnekleppen som er mye lengre sø' enn der jæ færdæs.) Men det er fjell i da'n nesten overælt der inne, og det er nok grunn god nok te at ve østfoldingær kan kælle dæn skauen fer Fjella.

Jæ har bestandig vært glad i Fjella. Han far tokk oss med inn der på små turær, søskna minne og jæ, da ve var

ganske små. Sea var det bror min og jæ som tokk turær innover da ve blei store nok te å greie oss sjøl. Ferutta kart og kompass, og langt mindre mobbiltellefon.

Ve hadde en bestefar som var, får jæ væl si, lidenskaplig ferelska i Fjella. Han hadde vært gjetærgutt på ei seter som hette Blyvøll'n da'n var 11 år gammæl, og da var'e visst gjort fer hass del. Etter at han blei vaksen, måtte'n inn i Fjella på jakt hver enæste høst. Og hælst innover ved Blyvøll'n, en seks-sju km,



*Dette er husrester fra gamle Blyvøllen som var en vakker seterplass under Filtvedt i Tromborg Foto: Eva Tveter.*

æller no sånt, og det var nok mange som totte det var fer langt å gå. Men han bestefar måtte så langt inn at'n ette hørte hanan, og han var au så lang i beina at det kosta'te han stort å gå non kilometrær.

Husa på Blyvøll'n ferfælt, og det var snart ette råd å værå der. Så like etter krigen, fekk'n sett opp ei hytte ved Hummel'n, et tjenn ette så ille langt derifrå. Men så fekk'n astma, og han blei fort dårligære. Snart orka'n ette å gå i Fjella no mer. Det var rart å se'n bestefar, som hadde vært så sprek, ha mer enn nok med å gå over tongær'n.

Men hytta, ho sto der. Dæn var rektinok ette blitt helt ferdig, men dæn var godt brukændes fer bror min og meg, og ve totte hæller ette at det var fer langt å gå! Ve var nok bitne tå basillen hass bestefar, og gikk mer enn gjenne dæn betan frå Igletjenn og inn te hytta. Jæ hauær godt åstan det var å værå unggutt og kjenne dæn rare, ubeskrivelige følelsen en fekk når en hadde kilometervis med veilaus villmærk rundt sæ på ælle kantær.

Ve brukte gjenne å gå en liten kvældstur når ve var komne dit inn. Gjenne med fiskestång og gjenne samma tur'n hver gang. Prøvde lett i Hummel'n, et par kast i Berkelin, før ve endte opp ved Basdæl, et lett større tjenn. Og en gang ve sto der ved Basdæl, på et lett myraktig nes nesten i søen'n på tjennet, kom en gauk, og han sette sæ i ei litta kringlebjørk like ved der ve sto. Og han sette i å gala – en får nesten låne ei linne tå'n Alf Larsen – «som blødte den i hjel av fryd og kval». Det var no ekstatisk over dæn vesle fauer'n, no så inderlig og fullt tå vår og sommår... Sola var på tur te å gå ner



Et rustent melkespann vitner om at det var seterdrift på Blyvollen i gamle dager. Foto: Eva Tvester.

bak dæn låge åsen på dæn are sia tå tjennet. Skyene blei ferja purpurraue, og åsen og tjennet likedan. Og ælt mens gauken gol og gol.

Helt pluts'lig tok'n te vengæne og blei borte. Da hørte ve en natteravn som surra som en rokk i et æller ani stelle på måsan bortafer tjennet. Det har jæ ældri hørt sea.

Jæ vi'tte si no mer om denna opplevelsen, det har så lett fer å bli bara klisjær. Fer meg var'e stort å få oppleva no sånt. Fekk lissom et andektig forhold te Fjella, et sted en er gjest og må fera stilt fram.

Men det er blitt nye ti'er, så au i Fjella. En gang, fer tålig mange år sea nå, gikk jæ dæn vante veien innover. Da jæ var nesten inne ved Björdæl'n, jæ sto på ei litta høgde, så jæ det blinka så rart i no. Da jæ kom nærmære, så jæ at det var to parkerte bilær. Så langt hadde bilveien kommi, det var bare et par kilometrær igjen te hytta. Da var'e som



om no'o gikk i støkker fer mæ. Bilær, bildur og eksos var jo no som hørte bøgda te, hverda'n og trivialitetene.

o'o som en gikk i Fjella fer å konna bort i frå. Jæ har nå så smått bynt å venne mæ te både bilæne og bilveie, men det blir nok ældri det samma som det en gang var. No'o er blitt borte, men å ferklare å det er, er jæ nok ette i stand te.

Jæ vil slutte med å konna tebars te dæn gongen ved Basdæl, med gauken,

solnedgangen og natteravn'n. Rundt en 30 år etterpå skreiv jæ et dikt om dæn opplevelsen. Kanskji mest fer å hølde fast i minnet, men kanskji kan et skærve dikt fermidle no'o som kan væra vanskelig å få sagt læll? Welhaven har sagt, menær jæ et ste', at «det uutsigelige skal digtet røpe dog». Om det har løkkæs mæ å få te det, får hver især bedømme. Her er'e i æll fæll:



Rett sør for Blyvollen ligger det vakre tjernet, Berkelin. Disse bildene er tatt i forbindelse med Eidsberg historielags registrering av de gamle setrene i Trømborgfjella. Foto: Eva Tvester.